

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
кафедра міжнародних економічних відносин

Марченко Катерина Віталіївна

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
«МІСЦЕ УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ТОВАРІВ»
Спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»

Студентка (ки) 4 курсу _____ Марченко К.В.
(підпис)

Групи МЕ-71а

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр
Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело _____ Марченко К.В.
(підпис)

Керівник доц. каф., кандидат економ. наук _____ Дудченко В.Ю.
(підпис)

Суми – 2021 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	1
Розділ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ОСНОВ РИНКУ УКРАЇНИ.....	3
1.1. Ринок товарів України та його формування.....	3
1.2. Структура і напрямки торгівлі в Україні.....	6
Розділ 2. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ РИНКУ УКРАЇНИ.....	12
2.1. Закономірності розвитку України на світовому товарному ринку.....	12
2.2. Аналіз основних ринків збуту вітчизняних товарів.....	15
Розділ 3. АКТУАЛЬНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ РИНКУ ТОВАРІВ УКРАЇНИ...	19
3.1. Основні проблеми України на світовому товарному ринку.....	19
3.2. Перспективи розвитку України на міжнародних ринках.....	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	30
ДОДАТКИ.....	33

ВСТУП

Темою своєї дипломної роботи я обрала «Місце України на світовому ринку товарів», оскільки вважаю, що розвиток товарного ринку України на міжнародному рівні є досить актуальною проблемою для нашої держави та світу в цілому. Тому що, з кожним новим роком наша країна стає все більш розвиненою, з'являються нові підприємства, які виготовляють свою продукцію не лише на державному рівні, а і ведуть активну співпрацю з іншими країнами та представляють свою продукцію в усьому світі.

Всебічний глобальний розвиток та трансформація країн є досить важливою рисою сучасного світового господарства. Останнє десятиліття показало, що вплив нової інформації та технології зв'язку сприяли новим інвестиціям та підвищенням продуктивності праці, зростанню добробуту багатьох країн.

В першу чергу, співпраця між країнами дає широкі перспективи для залучення користувачів здобутками світової цивілізації, а не лише національними. Теоретично зовнішня торгівля дає можливість країнам спеціалізуватися на видах діяльності, в яких вони мають переваги і підпорядковує національних виробників дисциплінованості, якої потребує конкуренція з іноземними компаніями. Це безумовно сприяє вищій продуктивності та зростанню життєвого рівня, оскільки споживачам дається змога користуватися більш широким вибором товарів та послуг від різних країн за нижчими цінами.

Саме тому, я вирішила присвятити свою дипломну роботу цій темі, аби детальніше дослідити процес розвитку товарного ринку України, його розвиток та місце на світовому ринку.

Мета дослідження – поглиблений аналіз товарного ринку України та його розвитку на світовому рівні. Розробка актуальних авторських перспектив та напрямків для розвитку продукції українських підприємств на світовому ринку.

Актуальність теми полягає у тому, що Україна досить болісно входить на міжнародний ринок та у світову економіку, вона з найперших кроків займала позицію аутсайдера. Україна, в першу чергу є експортером сировини та напівфабрикатів.

Проблематика дослідження – оскільки Україна біль віддавлена від світового ринку, на відміну від більшості представлених на ньому країн, саме тому слід звернути більшу увагу на розвиток відносин та співпраці України з іншими країнами світу.

Об'єктом мого дослідження є український ринок, національні підприємства та їх продукція, представлена на світовому ринку. Також у своїй роботі я звернула увагу на відносини України з іншими державами.

У процесі дослідження мною були використані такі методи дослідження, як метод спостереження, методи економічного аналізу, графічні, а також аналітичні та статистичні методи.

Методологією та теоретичними основами до написання дипломної роботи служили наукові статті та дослідження, методичні рекомендації, навчальна економічна література, інформація з мережі інтернет, наукові публікації, а також наукові рекомендації та законодавчі акти.

1 ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ОСНОВ РИНКУ УКРАЇНИ

1.1 Ринок товарів України та його формування

Слід почати з детального опису структури ринку та його поняття. Що в першу чергу собою представляє ринок, на які сегменти його можна поділити та як розвиваються відносини всередині нього. Найголовнішим фактором структури ринку є насамперед ринок товарів і послуг. Оскільки нас цікавить саме ринок товарів, нам необхідно детально проаналізувати його значення.

Визначення ринку товарів можна пояснити наступним чином, це первинна форма ринку. Тобто, на цьому ринку здійснюється купівля та продаж продуктів, які споживаються, а також засобів виробництва. Тож, в свою чергу він ділиться на ринок споживчий та ринок засобів виробництва. Звернемося до суб'єктів ринку. Ними являються фізичні, а також юридичні особи, які вступають у відносини товарообміну як покупці або продавці.

Споживчий ринок обмінює товари широкого споживання, наприклад, їжа, одяг, взуття, автомобілі, предмети домашнього використання та інші. Фірми і окремі підприємці, постачальники товарів, які займаються виробництвом цих товарів або ж надають послуги це і є продавці. Найбільша кількість товару продається через посередників. Товари широкого споживання та попиту дуже добре відображені на ринку споживчих товарів [3].

Продавцями на ринку засобів виробництва можуть бути приватні особи та компанії, що виробляють продукцію для промислового використання, таку як машини, інструменти, сировина, заводи та електроенергія. Покупцями на ринку засобів виробництва є приватні особи та організації, що займаються виробництвом інших товарів та послуг.

У кожній країні структура виробництва товарів і послуг повинна відповідати структурі платоспроможного попиту. Однак в Україні сьогодні існує величезна різниця між розвитком галузей, що виробляють товари народного споживання, та

галузями, що виробляють засоби виробництва. Близько 75% суспільного виробництва - це засоби виробництва, з яких лише 20% - це знаряддя праці, 80% - паливо та сировина, і лише близько чверті - використовується для споживчих товарів. Отже, можна зробити висновок, що ця деформована виробнича структура не цілком відповідає суспільним інтересам, і найголовніше - необхідні серйозні зміни.

Слід також зазначити, що основним механізмом товарного ринку є пряма торгівля. І це якраз економічна діяльність, спрямована на організацію та продаж товарів. Вона поділяється на оптову, а саме оптову та роздрібну торгівлю.

Більш детально, оптова торгівля виступає посередницькою торгівлею між промисловцями (тими, хто виробляє продукцію) і торговцями (тими, хто поширює цю продукцію). Так звана оптова торгівля відноситься до продажу оптових товарів. Роздрібна торгівля - це прямий продаж усього товару споживачам. Вона відбувається через магазини, кіоски, приватні підприємства, це в свою чергу і ресторани. Зазначимо, що ціна товару на ринку формується як рівноважна ціна попиту та пропозиції.

Варто підкреслити, що дуже важливою складовою структури товарного ринку є ринок послуг. Далі ми детальніше розглянемо, що таке послуга. Послуга - це насамперед благо, виражене в корисному ефекті. Це благо може задовольнити потреби однієї людини колективу або суспільства в цілому [4].

Особливість послуги, як товару порівняно із матеріальними благами та товарами проявляється у тому, що вона корисна не в матеріальному плані, а більшою мірою як діяльність. Тому споживання послуг, можна сказати, ідентичне процесу їх створення також з діяльністю, саме тому вони не можуть зберігатися та транспортуватися як товари, тобто матеріальні блага.

Також слід зазначити, що необхідно розрізняти особисті послуги, ті які можуть задовольнити потреби індивідуальні. Гарним прикладом є: навчання в закладах освіти, медицина, культурно-побутове обслуговування, а також послуги, які можуть задовольнити потреби колективу ти суспільства, такі як контроль громадського порядку, оборони, суспільне управління і таке інше, а також,

зауважимо, що половина цих послуг являється сферою матеріального виробництва (гарним прикладом є ремонтні роботи), а друга половина це сфери нематеріального виробництва. Можна виділити особливі підвиди товарних ринків. За останній час їх роль значно зросла. А саме це насамперед інформаційний ринок та ринок інтелектуальної власності[3].

Сучасні етапи розвитку науково-технічного прогресу, де дуже змінилися, особливо ускладнилися, зовнішньоекономічні зв'язки країни, а механізм управління деяких країн являється своєчасною і точною інформацією з конкретних питань, інакше неможливо досягти подальшого прогресу. У зв'язку з цим інформаційний ринок формується і функціонує разом з іншими інформаційними ринками як сукупність економічних відносин щодо збору, обробки, систематизації та продажу інформації кінцевому споживачеві. Інформація є рідкісним продуктом, і для її отримання потрібні певні витрати. На інформаційному ринку виробники та споживачі є посередниками, і його основною функцією є збір, обробка та продаж різного роду інформації. За такі послуги посередники беруть певну комісію. Наприклад, торговці державними цінними паперами в розвинених країнах беруть 1/32% ціни продажу. Особлива ціна на інформаційному ринку - рекламні збори. В Україні інформаційний ринок ще не сформувався, хоча сьогодні люди сильно відчують попит на нього [4].

Ринкова інфраструктура товарів та послуг, можна сказати, охопила досить велику кількість елементів, таких як заклади загальної також роздрібною торгівлі, підприємства сфери послуг, біржу товарів, аукціони; ярмарки; торгово-промислові палати тощо.

Інфраструктурі ринкових відносин відповідають універсальність збуту продукції та послуг, великий вибір сервісного обслуговування, різноманіття форм контролю товарно-грошових відносин. Найширшою ланкою інфраструктури є біржа. Біржа є так званим керівником, структурою ринку, на якому відбувається процес вільної торгівлі товарами та послугами, акціями та валютою. Там можливо найняти робочу силу, сформувати ринкову ціну[5].

Термінів товарної біржі не існує, іншими словами це ринок, функціонування якого не припиняється, не виключено що він може бути і комерційним підприємством. Там можна збувати товар за його індивідуальними характеристиками.

Мета організації торгівлі на підприємствах, а також продажу та обміну — затверджувати відповідні умов для виявлення цін на товари, попиту і пропозицій товару, аналіз, та полегшення збуту товару та обмінних операцій, також вони можуть представляти та захищати інтереси членів біржі. Існує таке твердження, що товарні біржі вперше виникли у Стародавньому Римі. Поступово з часом їх значення зростало, на це вплинув розвиток світової торгівлі. Найбільш відомою на той час стала королівська біржа в Лондоні. Але в сучасному світі лідируючими є товарні біржі Японії, Англії і США.

У свій час досить велике значення у світовій торгівлі, особливо зерновими культурами, цукром та подібними товарами змогла мати Одеська товарна біржа. Але це не єдине місце в Україні, яке функціонувало та несло прибуток країні. На території Чернівців до початку другої світової війни вже працювала біржа великої рогатої худоби, яка була статусною у всій Європі[2].

Можна сказати, що також до ринкової інфраструктури належать холдингові компанії, так звані специфічні акціонерні компанії. Капітал цих компаній використовується в більшій мірі для придбання вигідних акцій інших компаній. А мета даних компаній полягає в тому, щоб контролювати діяльність та отримувати з цього дохід. Характер та структура діяльності дозволяють холдинговим компаніям виконувати, як правило, лише фінансові операції. Ці компанії утримують акції різних фірм та працюють через філії[22].

В нашій країні все ще формується ринок товарів та послуг, Україна все ще намагається завоювати достойне місце серед країн світу – експортерів. Але конкуренція в цьому плані досить велика, тому доводиться прикладати як можна більше зусиль для досягнення цієї цілі.

1.2 Структура і напрямки торгівлі в Україні

В даному розділі слід в першу чергу розглянути структуру та напрямки торгівлі в українській державі. Україна заслуговує на своє стабільне окреме місце на світовому ринку. Незалежність України являється сильним фактором для її входження у світове господарство, тобто вимагає економічних ринкових відносин, а також вигоди у співробітництві з іншими країнами. Не можна не зауважити, що українська держава робить певні кроки та спроби в розвитку співпраці зі світовим товарним ринком[30].

Можна сказати, що влиття України до міжнародної економіки та розвиток її міжнародних економічних відносин насамперед виходить з певних потреб. А саме, необхідно використовувати в національній системі міжнародний поділ праці, це прискорить перехід до ринкової економіки. Що зумовить розвиток країни в цілому, а також зросте суспільне багатство.

До чого ж такі зміни в діяльності країни? Вони в першу чергу направлені на формування ефективної структурованої національної економіки. Існує безліч можливостей для інтеграції української держави у світову економіку та розвитку її світових відносин. До цих можливостей можна віднести економічний потенціал України, що дає можливість приймати участь у міжнародному поділі праці[24].

Влиття у світове господарство сприяє встановленню механізму зовнішньоекономічних зв'язків, в першу чергу, на макrorівні, тобто на рівні держави, по-друге, на рівні дрібних підприємств; а по-третє, рівні регіональному, а також глобальному, за допомогою участі у міжнародних організаціях ООН або регіональних економічних об'єднаннях таких, як ЄС, СНД. Таким чином утворилася зона вільної торгівлі між такими країнами, як Грузія, Узбекистан, Азербайджан і Молдова, Чорноморська зона співробітництва і тд.

Поєднання об'єктивної необхідності та об'єктивних можливостей входження України у світову економіку робить цей процес природним. Як відомо, енергозабезпечення це одна з головних передумов незалежності. І Україна може

досягти цього, якщо рухатиметься в напрямку модернізації існуючих та будівництва нових екологічно чистих вугільних та газотурбінних електростанцій, розвитку власних енергетичних технологій, енергоефективності, застосування енергозберігаючих технологій із використанням вітчизняних наукових та промислових досягнення, досягнення розвинених країн[27].

Особливості об'єктивних основ зовнішньоекономічних зв'язків України в основному пояснюються тривалою відсутністю національної держави та можливістю економічної політики самостійно розвиватися та працювати. Декларація про державний суверенітет України стала покроковою правовою основою незалежних зовнішніх економічних відносин України [1].

Можна сказати, що приєднання України до світового економічного простору може відбутися лише на основі прозорості економіки, також цьому сприяє використання комплексу заходів задля захисту внутрішнього ринку. Сучасні процеси глобалізації вимагають від України якнайбільшого використання всіх основних форм МЕА[1].

Сучасні процеси глобалізації вимагають від України більш широкого використання основних форм МЕН.

Для інтеграції України в структуру світової економіки МПП вимагає широкої зовнішньоекономічної діяльності, враховуючи всі національні інтереси. Це стосується, в першу чергу, геополітичних напрямків даної діяльності, а також, дотримання міжнародних економічних інституційних структур[5].

Щодо геополітичного спрямування зовнішньоекономічної діяльності України, тобто стратегії та основних носіїв самодостатності та взаємозалежності, керівники країни визначили такі три аспекти:

- вибір Європи, оскільки майбутньою метою є приєднання до Європейського Союзу, а тепер це також розвиток двосторонніх економічних відносин з Німеччиною, Францією, Італією та іншими країнами, а також угод про партнерство та співпрацю з Європейським Союзом;

- Одним з основних напрямків є стратегічне партнерство з Росією та іншими країнами СНД. Україна встановила стратегічні партнерські відносини з цими

країнами в багатьох аспектах - історично склалося, виробнича кооперація, імпорт енергоносіїв та інший ключовий імпорт, нарешті, лише міжособистісні стосунки тощо;

- Одним із важливих зовнішньоекономічних напрямків є встановлення стратегічного партнерства з провідними світовими лідерами США[14].

У процесі створення нового фундаменту для співпраці важливо не лише не допустити неконтрольованого розпаду партнерських відносин, а й знайти інших партнерів та передбачити умови торгівлі для створення відкритої економіки, яка інтегрується у Європу та світ.

Розробка та постійне впровадження геополітичної стратегії єдиної країни допоможе відновити старі економічні зв'язки України, засновані на економіці, та розширити її безпосередню участь у системі глобальних економічних та політичних відносин [1].

Тому перехід України до нових економічних умов та форм зовнішньоекономічних зв'язків сприятиме зміцненню зони взаємного економічного тяжіння між країнами Східної Європи та Україною.

Частка вищезазначеної частини варіюється від країни-партнера до країни-партнера, залежно від прийнятої системи управління економікою та здатності розвивати нові форми співпраці. Можливо, в ході практики будуть з'являтися нові сегменти.

Прийняття Україною відповідних законів відкриває нові форми взаємної співпраці. Мова йде про сферу інвестицій, створення спільних підприємств за кордоном, особливо в прикордонній зоні, спільні дії на ринках третіх країн, оскільки угорські, польські, чеські та словацькі компанії, наприклад, вже досягли там певних позицій.

Щодо розвитку торгівлі й інших форм зовнішньоекономічних зв'язків України з державами розвиненої ринкової економіки і країнами, що розвиваються, доцільно було б спрогнозувати платіжний баланс нашої країни, беручи до уваги залежність від імпорту з третіх країн[17].

Подібні форми економічних відносин із залучення іноземного капіталу сприяли б впровадженню у виробництво сучасних технологій, додали б імпульс прогресивним зрушенням у господарській структурі України, забезпечили б вихід на світовий ринок з конкурентоспроможною продукцією.

З метою контролю економіки іноземних інвесторів їх можна врятувати, що диференційований підхід до контролю та ліцензування, контролю утримання санітарних приміщень та інших умов відомство та держава, які цивілізовані країни приймають за Україну [24].

Сприятливе географічне розташування, наявний потенціал обробної промисловості та численний експорт сільськогосподарської продукції повинні бути включені в розробку програми стабілізації та розвитку української економіки. Необхідно також пам'ятати, що:

- торгівля готовою продукцією на світовому ринку замінює обмін науково-технічними досягненнями;
- зростає участь взаємного обміну деталями, вузлами, компонентами у міжнародній торгівлі;
- логістика виробництва компанії не обмежується національним ринком [18].

Таким чином, одним із стратегічних напрямків має бути пріоритетним залучення іноземного капіталу для науково-технічного та промислового співробітництва, взаємовигідний обмін за ліцензією на винаходи, розробки, ноу-хау, конструкції тощо.

Обґрунтована стратегія розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України дозволяє раціонально вирішити найгостріші проблеми відновлення економіки - зростання інвестицій, накопичення валютних ресурсів, поліпшення якості товарів, поліпшення бюджету та торгового балансу Платежі.

Через посилену децентралізацію зовнішньоторговельного комплексу доступ до світового ринку численних малих та середніх підприємств ускладнюється відсутністю спеціальної підготовки значної частини робочої сили. Тому розвиток зовнішньоекономічних зв'язків - не самоціль, а один із перевірених досвідом багатьох розвинених країн у подоланні економічної кризи, виведенні виробничих

потужностей на сучасний техніко-технологічний рівень та покращенні добробуту населення . Україна [20].

Роль економічної реформи в інтеграції України у світову економічну систему. Міжнародний досвід переходу економіки на нову якість показує, що економічні реформи майже завжди проводяться заздалегідь, а потім змінюється політична надбудова.

В Україні, як в інших державах, що виникли після розпаду СРСР, ця логіка реформ порушена, оскільки, з одного боку, колись економічні перетворення були недооцінені, але також затримані, а, з іншого боку, через особливості формування нових молодих держав у колишньому Радянському Союзі [7].

Успішний розвиток зовнішньоекономічних відносин повинен базуватися головним чином на докорінних змінах в економічній структурі України. Однак зовнішні торговельні відносини не є пасивним елементом у розвитку національної економіки, вони можуть активно впливати на її розвиток.

Для цього необхідно побудувати гнучкий та динамічний механізм, який регулює інтеграцію економіки України щодо ринкового світу, який вона відкриває для зовнішнього світу. Адже без інтеграції української економіки у світову економічну систему неможливо досягти високого рівня добробуту людей. Вирішуючи проблему інтеграції української економіки у світову, слід мати на увазі, що роль вертикальної ієрархії управління у світі постійно зменшується, а важливість горизонтальних зв'язків у створенні нової системи товарного виробництва збільшується.

Основними особливостями нової системи товарного виробництва є: зменшення кількості людей, зайнятих у промисловому виробництві в більш розвинених країнах; широке використання нових форм фінансової діяльності підприємствами та корпораціями як ефективних інструментів для досягнення необхідного балансу між інвестиціями та заощадженнями; Інформаційна революція, яка поширюється все більше і більше і може змінити виробничі ресурси [3].

Тому для України, як і для інших колишніх республік СРСР, більш перспективним є вихід на світовий ринок у своїй державній та економічній цілісності з наступною інтеграцією у світову економіку. Звичайно, ніхто не може гарантувати, що наздожене «швидку» економіку, але «наздогнати» можливо.

Україна вже в змозі розвивати свої зовнішньоторговельні відносини на взаємовигідних умовах. Терміново необхідні переговори для визначення статусу України як країни, що розвивається, та вироблення власної чіткої позиції в Міжнародному валютному фонді, Міжнародному банку реконструкції та розвитку, Генеральній угоді про тарифи та торгівлю Світової організації торгівлі та Міжнародної організації праці, як ці чотири організації є фундаментальними для міжнародного фінансового, торговельного та соціального регулювання [10].

Ефективна участь в них розширить можливості України у сфері залучення іноземного капіталу, фінансових ресурсів, одержання певних торгових пільг, збереження тарифних засобів захисту національної індустрії і сільського господарства тощо.

Що стосується пріоритету партнерів у світових економічних відносинах та розподілу праці для України, то тут немає постійного домінування, вона повинна співпрацювати з якомога більшою кількістю країн та міжнародних організацій.

2 ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ РИНКУ УКРАЇНИ

2.1 Закономірності розвитку України на світовому товарному ринку

У другому розділі необхідно звернути увагу на закономірності розвитку України на світовому ринку товарів та зрозуміти що саме необхідно поліпшити для подальшої діяльності у сфері міжнародної торгівлі. Економічне зростання країни за останні шість років та сприятливі зовнішньоекономічні умови знайшли своє відображення в динамічності зовнішньої торгівлі. Продаж товарів та послуг у 2016 р. Був у 4,5 рази вищим, ніж, наприклад, у 2014 та 2015 рр. Більшу частину цього зростання забезпечив розвиток торгівлі у 2015-2019 рр. : за цей період експорт товарів та послуг збільшився у 2,8 рази , а імпорт - у 3,8 рази. Економіка країни відкрита. У період 2018-2020 років експорт товарів і послуг становив близько 47% ВВП, імпорт близько 50%, що призводить до високої чутливості динаміки реального ВВП до коливань світових умов, обмінних курсів та тенденцій економічного розвитку в країнах-партнерах країни [5]

До 2017 року сальдо зовнішньої торгівлі товарами та послугами було позитивним. Однак із розвитком споживчого кредиту та за відсутності суттєвих змін у структурі виробництва та експорту (близько 75% всього експорту - це проміжні товари) з 2018 року імпорт товарів почав мати перевагу над експортом, в результаті чого товари та послуги в торговому балансі. Профіцит торгівлі послугами спостерігався протягом усього періоду спостереження.

Не можна не помітити той факт, що світова криза дуже негативно вплинула на розвиток зовнішньої торгівлі. У 2018 році експорт товарів та послуг, деномінованих у доларах США, зменшився на 37,4%, а імпорт - на 45,0%. Зниження експорту товарів та послуг відбулось головним чином за рахунок зниження обсягів продажу металу, оскільки зовнішній попит різко впав на тлі падіння інвестиційних проектів у розвинених країнах. Імпорт товарів та послуг також впав, головним чином через зниження попиту на капітальні товари (постійні) та мінеральні продукти.

За відсутності будь-яких суттєвих структурних змін за останні роки, зовнішня торгівля уповільнилася в 2019 році через відновлення експорту та імпорту певних категорій товарів. Найважливішими торговими партнерами України є країни СНД та ЄС.

Я також хотіла би звернути вашу увагу на той факт, що Україна була імпортером у торгівлі з країнами СНД протягом усього періоду спостереження, головним чином завдяки значним обсягам імпорту енергоносіїв в останні роки безпосередньо в торгівлі з країнами ЄС в умовах зростаючого попиту на довговічні Товари та обладнання.

Хоча більша частина зовнішньої торгівлі України припадає на товари, частка послуг в експорті та імпорті продовжує зростати в контексті загальної тенденції збільшення сектора паперових послуг в економіці країни. Окрім змін у динаміці зовнішньої торгівлі товарами та послугами та її основних характеристик, проте, в останні роки відбулися суттєві зміни в структурі торгівлі.

Таблиця 2.1 зовнішня торгівля України в 2015 – 2020 рр.

		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Експорт товарів та послуг	млн дол. США	19523	43372	50260	65400	86500	55423
Частка експорту послуг	% від загальн ого обсягу	19,3	21,5	22,6	22,3	24,8	24,6
Імпорт товарів та послуг	млн дол. США	18995	45700	55300	71789	56276	56789
Частка імпорту послуг	% від загальн ого обсягу	15,0	17,5	17,4	16,4	15,7	19,8

Хоча основні експортні категорії товарів залишаються незмінними - промислові товари, машини та транспортні засоби, їжа та живі тварини, непродовольча сировина - їх частка у загальному експорті незначно змінилася.

В імпорті товарів переважають транспортні машини та обладнання, мінеральне паливо (частка яких значно зменшилася за останні десять років), промислове виробництво та товари хімічної промисловості.

Важливо ще раз підкреслити, що більшість експорту та імпорту товарів є проміжними товарами.

У структурі зовнішньої торгівлі послугами переважають транспортні, туристичні та фінансові послуги. Слід зазначити, що структура зовнішньої торгівлі послугами значно змінилася порівняно з 2019 роком.

2.2 Аналіз основних ринків збуту вітчизняних товарів

На мою думку, недосконалість українського законодавства, особливо зовнішньоекономічної діяльності, вважається головним негативним фактором, який певною мірою може додатково уповільнити зростання внутрішнього експорту на світовий ринок.

Нехай навіть не наголошується на тому, що Україна має дуже великий експортний потенціал. Що ж таке експортний потенціал? Експортний потенціал країни полягає насамперед у здатності виробничої потужності даної країни виробляти необхідну кількість конкурентоспроможних товарів та послуг для експорту до інших країн.

З точки зору експортного потенціалу України можна вибрати між дешевою робочою силою, відносно розвинутою промисловістю, досить великою сировинною базою, наявністю високорозвинених технологій. Але не все так

просто, як здається на перший погляд. Кожне з перерахованих має свій недолік у світовому масштабі.

Робоча сила в Україні не є повністю недооціненою, вона не дуже дешева, її ціна лише на третину нижча, ніж у американської робочої сили, але ця різниця негайно ліквідується через низьку якість робочої сили та значні втрати виробництва. Елементарні характеристики трудових ресурсів досить незначні: низька кваліфікація, дисциплінованість, ставлення до праці, організація та управління виробництвом. Крім того, використання електроніки та інформаційних технологій у розвинених країнах викликає серйозні сумніви щодо конкурентних переваг дешевої робочої сили.

Україна має відносно розвинену промисловість, але її продукція може конкурувати переважно на ринках СНД та країн, що розвиваються, де є неякісна продукція. Україні потрібно виходити на світові ринки з конкурентоспроможною продукцією і чітко уявляти, хто буде тим чи іншим товаром, який буде вироблятися в країні.

Не слід забувати, що Україна має значні сировинні і навіть багаті родовища корисних копалин, але вона займає підпорядковане становище на світовому ринку саме тому, що її надмірний експорт корисних копалин за дешевими цінами не приносить належного прибутку.

Аграрна промисловість також являється сильною та розвиненою сферою, вона має можливість експортувати товари на міжнародний ринок. Нестабільна продуктивність у сільському господарстві певним чином затримує Україну перед виходом на світовий ринок. Крім того, західні країни не потребують сільськогосподарської продукції. Також цікавим є той факт, що країни, представлені на світовому ринку можуть не захотіти скуповувати український продукт через те, що у них є можливість знайти на світовому ринку продукти з кращою якістю за тією ж ціною, що і в Українського продукту. Іншими словами - товари агрономічної являються не повною мірою здатними до конкуренції. Саме цей фактор свідчить про те, що вони будуть продаватися за низькими цінами.

Але не все ж, ситуація не настільки пагубна, як здається на перший погляд. Українська держава з кожним кроком розвивається все більше, представляє все якісніший продукт та може змагатися з іншими країнами, представленими на світовому ринку в деяких сегментах ринку. Можна виділити деякі типи товарів, які Україна не перший рік експортує до інших держав. Наприклад, зернові культури, шоколад, м'ясо птиці та яйця птиці, також масла та олії. Тобто, розвиватися завжди є куди і ми можемо спостерігати за тим, як українська держава поступово піднімається вище по драбині економічного розвитку. Можна передбачити, що через п'ять років Україна досягне вже досить високого рівня та займе поважне місце на світовому ринку.

Зовнішньоекономічну діяльність української держави неможливо стовідсотково назвати успішною, на це сприяли негативними умови в яких їй доводилося розвиватися. Українська економіка на сьогоднішній день має закритий характер і звичайно розвивається зі значним відривом від світового ринку, це і є наслідком досить уповільненого розвитку співробітництва з іншими державами.

Але важливим є те, що дивлячись на економічні потенціали нашої країни, можна сміливо сказати, що вона належить до першої п'ятірки країн Європи, але зовсім інша історія виникає перед нами, якщо ми досліджуємо саму ефективність використання Україною свого ж економічного потенціалу. В цьому випадку вона належить до першої сотні країн цілого світу. В певній мірі це можна пояснити низькою спроможністю конкурувати у випадку експортного виробництва, на це впливають тяжкі для країни періоди так званої економічної депресії, що насамперед пов'язана із зміною структури виробництва та її переходом до ринкових відносин.

Тепер перейдемо безпосередньо до рейтингу ринків збуту української продукції на світовому ринку.

Слід зазначити, що найпопулярнішим шляхом експортування української продукції закордон є залізничний транспорт. Друге місце займає. Як не дивно, автомобільне транспортування. Таким шляхом перевозиться близько третини вантажу з України. Такими видами транспорту частіше всього перевозять корисні

копалини, продукцію лісового, а також сільського та навіть рибного господарства. Сюди ж можна віднести і харчові продукти.

Водний транспорт в даному випадку відповідає за транспортування будівельних вантажів, зерна та металу, також продуктів хімічної промисловості. Такий сегмент продуктів транспортується в зовсім невеликих обсягах, в порівнянні з іншими. Тому що водний транспорт в Україні розвивається дуже повільно. Причиною цього служить недостатня кількість флоту та висока вартість даного виду транспортування.

Що ж, серед найбільш популярних споживачів української продукції є такі держави, як Польща, Китай, Туреччина, Італія, Єгипет, Росія, Угорщина, Німеччина, та навіть Канада та Нідерланди. Детальніше можемо розглянути у таблиці

Таблиця 2.2 Зовнішня торгівля товарами у 2020 році.

Країна (назва)	Сума (дол.США)	Відсоток зміни експорту(%)
Китай	3,6 млрд	63,3 (зрос.)
Польща	3,3 млрд	1,2 (зрос.)
Російська Федерація	3,2 млрд	11,2 (зменш.)
Туреччина	2,6 млрд	11,3 (зрос.)
Італія	2,4 млрд	8 (зменш.)
Німеччина	2,4 млрд	7, 9 (зрос.)
Єгипет	2,3 млрд	44,8 (зрос.)
Індія	2 млрд	7 (зменш.)
Нідерланди	1,8 млрд	15,3 (зрос.)

Насправді, в дуже багатьох країнах знаходиться хоча б в невеликих кількостях українська продукція вже у готовому вигляді, наприклад шоколад та молочна продукція, така як сири, соки та консервація.

З часом також збільшилися обсяги постачання продукції до Білорусії, Румунії, Іспанії та Чехії. В той же час зменшився експорт до таких країн, як Грузія, Сполучені Штати та Ірак.

Дивлячись на статистичні дані, можна зробити висновок, що експорт товарів українського ринку до країн світу поступово зростає, що не може не радувати. Це позитивно впливає на розвиток економіки держави, а також служить великим поштовхом для подальшого розвитку підприємств, тому що співпраця з такими потужними державами не може не мотивувати.

3 АКТУАЛЬНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ РИНКУ ТОВАРІВ УКРАЇНИ

3.1 Основні проблеми України на світовому товарному ринку

Даний підрозділ повністю описує проблематику розвитку української держави на світовому рівні співпраці з іншими державами. Міжнародна торгівля долає обмежену національну ресурсну базу; ємність внутрішнього ринку та пов'язує національний ринок зі світом; розширює масштаби виробництва, який обмежений кривою виробничих потужностей; забезпечує додатковий дохід з різницею між національними та міжнародними виробничими витратами; розвиває спеціалізацію країни, збільшує виробництво. Тобто спроби України встановити певні торговельні відносини з різними країнами сьогодні не марні і мають певний успіх.

Слід зазначити, що українській державі ще є куди рости, і є багато сфер, в яких необхідно об'єднати стільки ресурсів та сил, щоб досягти успіху серед країн, представлених на світовому ринку. Спираючись на свої спостереження та дослідження, я можу зробити деякі висновки та додати кілька порад щодо розвитку нашої країни на світовому ринку, щоб зайняти на ньому вищу позицію.

Важливо пам'ятати, що Україна, молода держава, перебуває на новій фазі включення в систему світових економічних відносин і те, як здійснюється цей процес, не тільки і не тільки від динаміки зовнішньої торгівлі, але також про можливість розвитку держави як органічної підсистеми світового господарства.

Відзначимо структуру товарів в українській зовнішній торгівлі. Зовнішня торгівля залишалася практично незмінною протягом 18 років, а пропозиція товарів, яка забезпечує основну частину валютних надходжень, залишалася незмінною. Загалом структура експорту включає багато видів вітчизняних товарів, однак до переліку товарів, що складають основний обсяг валюти, не налічується більше десяти позицій: метали, хімікати, добрива, деякі товари харчової промисловості. Тобто розвиток України відбувається досить повільно порівняно з іншими країнами, які значно випереджають Україну.

Давайте визначимо сильні сторони України. У яких областях ви можете стати лідером серед інших країн. Провідні позиції в українському експорті займають металеві вироби (44% експорту), мінеральна та хімічна продукція (22%), тоді як продукція машинобудування становить лише 12%.

Лідируючими в українському експорті є металопродукція (44% експорту), мінеральна та хімічна продукція (22%), не дивно, що продукція машинобудування становить лише 12% [4].

Для порівняння позиції української держави на світовому ринку візьмемо показники з Центральної та Східної Європи, на основі яких ми розуміємо, що таке порівняння не говорить про українську державу. По-перше, експорт сировини та продуктів з низькою доданою вартістю в Україні в чотири-десять разів вищий, ніж у Чехії, Угорщині та Польщі.

По-друге, експорт продукції українського машинобудування в два-п'ять разів нижчий, ніж експорт Центральної Європи, Україна має стратегічно несприятливу структуру експорту на світовому ринку, що аналіз основних позицій продукції може легко підтвердити.

Ці труднощі, які зараз виникають у нашій країні, можуть бути виправдані тим, що структура експорту України була успадкована від колишнього Радянського Союзу і відображає суперечності сучасного перехідного періоду. Частка важкої промисловості у промисловості (електроенергетика, паливна промисловість та металургія) зросла до 54,5% у 2018 році (19,7% у 1990 році). У той же період участь машинобудівної, легкої та харчової промисловості впала з 62,3% до 27,5%.

Загалом слід зазначити, що динаміка складових зовнішньої торгівлі, а саме зовнішньої торгівлі, експорту та навіть імпорту, значною мірою залежить від розвитку внутрішнього споживання та ВВП. За умови стабільного зниження ВВП на внутрішньому ринку буде бракувати ресурсів для внутрішнього споживання.

Дефіцит можна усунути шляхом збільшення надходжень від імпорту необхідних ресурсів та поступового зменшення експорту.

Зниження імпорту було результатом запровадження низки заходів щодо регулювання тарифів на більшість товарів, вироблених в достатній кількості в

Україні, особливо сільськогосподарські та харчові продукти - м'ясо, цукор, харчові олії, картопля, шоколад та зернові для введення імпорту було обмеження імпорту готової продукції, в якій вартість сировини сягає 80%.

Ще більше скорочення імпорту з огляду на високу частку (понад 80%) енергетичної та промислової продукції можливе лише за умови врахування потреб економіки у необхідних засобах виробництва [10].

Отже, можна зробити висновок, що:

- Українська продукція споживає багато енергії завдяки зношенню основних фондів та застарілим технологіям. На кожен долар ВВП Україна споживає в 5,5 разів більше енергії, ніж країни Центральної Європи, і в 12 разів більше, ніж країни ОЕСР.

- Кінцевий продукт дорогий. Тому не дивно, що ціни на окремі види української продукції на 30-70% вищі, ніж на міжнародних ринках.

- Програми фінансування експорту далеко не ідеальні. Високі процентні ставки на українському кредитному ринку та обмежений доступ до «довгих» позик означають, що фінансові ресурси українських експортерів зараз у 6-10 разів дорожчі, ніж у західних конкурентів.

Хоча Україна існує як незалежна держава понад 18 років, не існує обґрунтованої програми соціально-економічного розвитку країни, яка концентрується на пріоритетних сферах міжнародної торгівлі і таким чином сприяє ринковій експлуатації виробничих переваг.

3.2 Перспективи розвитку України на міжнародних ринках

Після різкого спаду світова економіка та торгівля демонструють поступове відновлення у всіх регіонах світу. Аналіз показників за перші три квартали 2018 року підтверджує, що ймовірність другої кризової хвилі низька, незважаючи на сповільнення, яке спостерігалось наприкінці 2018 року. Фінансово-економічна

криза вплинула на розвиток економічної думки і спрямувала її на пошук шляхів побудови нової архітектури світових економічних і торгових відносин з метою уникнення або мінімізації глобальних криз, подібних до криз 2008-2009 років. Тема регіоналізації та глобалізації та їх взаємодії все частіше стають на порядку денному світової економічної спільноти. Це підкреслює, що ми намагаємось забезпечити стійкий економічний розвиток світу за допомогою міжурядових форм економічних відносин [9].

Звичайно, не існує єдиного рецепту мінімізації збитків при одночасному максимізації збитків, використовуючи інтенсифікацію міжнародних економічних зв'язків. Для досягнення цієї мети країни світу повинні враховувати багато обставин, які можуть сприяти розвитку їх національних економік в умовах глобалізації.

По-перше, при формулюванні національної зовнішньої політики необхідно враховувати правила, норми та рекомендації міжнародних організацій. Це допоможе краще та успішніше представити вас та ваш товар на світовому ринку. Більшість активних учасників світової торгівлі формують власну торгову політику в рамках діючої міжнародної системи обміну, яка постійно контролюється міжнародними організаціями. Торговельно-економічна діяльність країн, у свою чергу, впливає на структуру та динаміку глобальної та регіональної торгової системи і, таким чином, формує економічну спеціалізацію кожної країни.

По-друге, управління національною економікою відіграє важливу роль як у якості, так і в обмеженні торгівлі, регулюванні економічної діяльності всередині держав, модернізації міжнародних торгових відносин, оптимальному визначенні національних пріоритетів. Отже, найкращий результат залежить від того, наскільки країна може адаптувати свої стандарти до стандартів світового ринку та економіки.

З огляду на ці світові тенденції, зовнішньоекономічна конкурентоспроможність України є низькою і позиціонує її як дуже відсталу країну порівняно з іншими країнами. Українська держава вразлива до зовнішніх економічних факторів, що впливають на процеси відновлення держави після кризи як окремих її секторів, так і економіки в цілому [9].

Якщо проаналізувати існуючі тенденції економічного розвитку, однією із стратегічних цілей зміцнення вітчизняної економіки є зменшення вразливості економіки до зовнішніх факторів, а також підвищення її зовнішньої конкурентоспроможності. Існує кілька так званих пріоритетних заходів щодо поліпшення економічної ситуації та продажів на світовому ринку.

Згідно з усіма тенденціями, які досі є дуже актуальними для країн, що розвиваються, в нинішніх умовах[6]:

- прискорення розвитку внутрішнього ринку та стимулювання внутрішнього споживання;
- збалансована політика обмінного курсу;
- стабільна макроекономічна політика, що має важливе значення для зниження витрат на запозичення та збільшення заощаджень та інвестицій;
- географічна диверсифікація експорту, враховуючи перспективу стагнації попиту в розвинених країнах;
- Зміна позиції української держави на ринках країн, що розвиваються, з урахуванням активізації політики імпортозаміщення порівняно з традиційними методами[11].

Державна політика щодо сприяння технологічному оновленню експортованої продукції, сприяння створенню нової експортованої продукції через національні проектні інститути, механізми субсидування та кредитування (приватні та державні). Різне поліпшення інвестиційного клімату через посилення конкуренції з боку країн, що розвиваються.

Наступні фактори також мають великий вплив на розвиток. Як підвищити конкурентоспроможність в експорті послуг. Іншими словами, існує потреба заохочувати створення нових продуктів та додавати вартість традиційним послугам.

Необхідно поступово підвищувати вимоги до екологічно чистих виробничих стандартів та сприяти соціальній та екологічній відповідальності компаній. Сучасний соціально-економічний розвиток держави вимагає узгодження

економічної політики з метою постійного зменшення розриву між Україною та найрозвиненішими країнами світу.

На закінчення слід спершу визнати, що реформи, що виходять за межі економічної сфери, є фундаментальними для вирішення сучасних економічних проблем України. Найслабшим ланкою є правоохоронна система, особливо судова та поліцейська. Країна наблизилася до етапу, коли майбутній економічний розвиток в основному буде визначатися станом державних установ. Стале функціонування економіки неможливе без ефективного державного апарату, справедливого суду та гідної системи кримінального переслідування[11].

По-друге, існує потреба у розробці інструментів економічного зростання, за допомогою яких:

1) зростання відбувається високими темпами, а ВВП гарантовано подвоїться за 9-10 років;

2) збільшення супроводжується поступовими структурними змінами (тобто диверсифікацією) та підвищує конкурентоспроможність країни;

3) має високі показники в середньо- та довгостроковій перспективі, тобто є стійким;

4) забезпечує зближення рівня економічного розвитку з більш розвиненими країнами (тобто темпи зростання вищі за середній показник у світі або темпи зростання більш розвинених країн).

По-третє, абсолютним пріоритетом мають бути реформи у секторі розвитку, особливо в галузі освіти та охорони здоров'я. Основні конкурентні переваги сучасної та високорозвиненої країни полягають у високій якості людського потенціалу та факторах, які безпосередньо пов'язані з життям людини.

По-четверте, реалізація економічної політики не повинна впливати на рівень досягнення макроекономічної стабільності. Грошово-кредитна та фінансова стабілізація - найважливіше досягнення останнього десятиліття та найважливіший фактор сприятливого інвестиційного клімату.

По-п'яте, фундаментальне вдосконалення інституціональної системи країни має велике значення для вирішення завдань, що стоять перед ним.

Орієнтиром економічного розвитку в Україні є приєднання до тієї групи країн, де панує інноваційний шлях розвитку.

Початкові умови для формування ефективної економічної системи, що веде до прискореного розвитку і, отже, до клімату вигідних компаній, створюють, створюють і гарантують захист прав приватної власності (особливо землі та нерухомості), створюють рівні умови, розвивають ефективні фінансові установи в сучасній економіці та управлінні.

Прискорення швидкості інновацій та підвищення її ефективності повинні, перш за все, характеризуватися: посиленням реструктуризації економіки та відповідним вдосконаленням її матеріально-технічної бази з метою досягнення її здатності поглинати науково-технічні інновації; найбільш повна та повна демонстрація соціальних та економічних вигод, шляхів впровадження науково-технічних досягнень на етапі планування з урахуванням пріоритетності та престижу ринків; Збільшити фінансування науково-технічного розвитку з урахуванням цього аспекту законодавчої бази та розширити сферу позабюджетного фінансування, зокрема на інновації.

Забезпечення стабільних темпів розвитку української економіки в середньо- та довгостроковій перспективі вимагає вирішення фундаментальних проблем:

- прискорене інвестування в реальний сектор економіки шляхом реалізації державних заходів щодо створення ефективних механізмів залучення державних коштів, доходів від приватизації та створення сприятливих умов для прямих внутрішніх та іноземних інвестицій;
- Здійснення державою ефективних інституційних перетворень з метою реформування інститутів нерухомості, створення ринку інфраструктури, розвитку корпоративного руху, підвищення ефективності виробництва та обміну, реалізації програми енергозбереження;
- Прийняти сувору фінансову політику, посилити бюджетну дисципліну, посилити контроль за витратами, оптимізувати пільгове оподаткування, одночасно зменшивши податкове навантаження на виробників, покращити державні закупівлі;

- Використання ефективних інструментів грошово-кредитної політики для забезпечення необхідного балансу між монетарними та макроекономічними показниками [12].

Що ж саме зможе допомогти Україні стрімкіше розвиватися на світовому товарному ринку. Що може допомогти українській державі займати лідируючу місця? Звичайно ж, на це піде не один і навіть не три роки, тому що зміна структури економіки займає немало часу.

В першу чергу, Українським підприємствам, які експортують свої товари до інших країн світу необхідно детально аналізувати конкурентний ринок кожних пів року, це допоможе зрозуміти, які плюси та недоліки має продукція вітчизняного виробника та виробника конкурентних країн. Аналізувати також потрібно статистику продажів подібних товарів серед усіх конкурентних країн.

На даний момент, в час інтернету та високих технологій, по всьому світу прекрасно розвинений маркетинг. Необхідно давати влучну рекламу, направлену на конкретну аудиторію, наприклад через межу інтернет. Тому що, мережею інтернет користується абсолютно кожен і вікова категорія потенційних покупців досить велика.

Україні слід поступово позбуватися статусу відставаючої у розвитку країни. Це стосується не лише економічного стану. Нажаль, її розвиток показує низькі результати ще у багатьох напрямках, які є дуже важливими для держави.

Такий підхід одразу ж в декілька разів збільшить шанси України на підвищення продажів та появу нових покупців на світовому ринку.

ВИСНОВКИ

Роблячи висновки з мого дослідження, в першу чергу варто зазначити, що Україна все ж змогла відвоювати певне місце на світовому ринку. Але розвиток її в даному сегменті не надто стрімкий. У сучасних умовах вивчення української зовнішньоторговельної діяльності є необхідним насамперед для того, щоб дослідити формування та розвиток ринкової економічної системи, також її інтеграцію товарів національного ринку в світовий економічний простір. Це можливо лише за допомогою створення високоефективного механізму функціонування суб'єктів зовнішньої торгівлі товарами та послугами, а також за допомогою дослідження різними науковцями стану ринку та продукції, представленої на ньому.

Перспективи української зовнішньої торгівлі значною мірою залежать від оптимізації експортно-імпортних потоків, а також структури, вдосконалення зовнішньоторговельної політики та розвитку співпраці з іншими країнами. Отже, вивчення основ міжнародної торгівлі та його експортно-імпортних показників країни є фактичною проблемою в контексті світової економіки та водночас це досить цікава тема для наукового дослідження.

Показники активності аналізу зовнішньої торгівлі України зазначили, що на сьогоднішній день вона має певний потенціал щодо експортної та імпортної діяльності та насамперед це залежить від певних категорій товарів та послуг, а також здатності вітчизняних підприємців співпрацювати із світовим ринком. Зовнішньоторговельна діяльність українських підприємств здійснюється з країнами СНД, а також іншими країн, включаючи ЄС. Україна має зовнішньоекономічні відносини та наміри щодо співпраці як можна з більшою кількістю розвинених країн світу та з країнами з низьким рівнем економіки але з високим потенціалом на сьогодні. У випадку експортно-імпортних операцій товарів ситуація така, що вартість імпорту в Україні перевищує обсяг експорту; в Україні випадку послуг експорт перевищує імпорт. Тобто, Україна імпортує не надто

велику кількість товарів та більше продає готової продукції, а також сировини в інші країни. Також слід зазначити, що саме на сьогоднішній день українська держава експортує великими кількостями, це, за даними 2019-2020 років, є саме соняшникова олія, кукурудза, пшениця, соєві боби, ячмінь, також м'ясо птиці, цукор, шоколад, його якість досить непогана на рівні з європейськими підприємствами, також соєва олія. Серед усіх груп товарів перше місце, звичайно ж, посідають зернові культури. А вже потім ідуть такі продукти, як жири та олії, готові харчові жири, насіння та плоди олійних рослин, солома, м'ясо та їстівні субпродукти, молочні продукти та молоко, натуральний мед та яйця птиці.

Основна експортна продукція країни в більшій мірі являється сировинною. Продукція повністю відповідає світовим екологічним нормам та трендам. Саме це допомагає обсягам виробництва зростати. Також слідом за сировинними зростають обсяги продажу органічних продуктів. Необхідно ще звернути увагу на те, що не дивлячись на високий рівень зростання продажу сировинної продукції, українська держава має досить високий потенціал щодо продажу готових продуктів.

Український виробник здатен створити продукти, які мають високий рівень, відповідний до європейських стандартів. Це може створити досить високу конкуренцію на рівні з іншими країнами, представленими на світовому ринку. Про це свідчить, наприклад, високий рівень продажу закордон вітчизняного шоколаду та продуктів цього сегменту.

Розрахунок сальдо зовнішньої торгівлі та коефіцієнтів покриття експорту показав різницю між вартістю експорту та імпорту товарів і послуг.

Певний дисбаланс в експорті та імпорті товарів в контексті української зовнішньої торгівлі зумовлений виробничими факторами, фінансовими можливостями деяких підприємств. Експортно-орієнтовані підприємства мають високу залежність від вітчизняних суб'єктів господарювання. Ця ситуація в першу чергу вимагає негайної реалізації раціональної стратегії, яка буде направлена на стимулювання експорту продукції від нашої держави на світовий ринок.

Таким чином, можна сказати, що Україна має певні недоліки щодо експорту продукції та сировинних товарів на світовий ринок. Співпраця нашої держави з

іншими країнами знаходиться не на найнижчому рівні, але і не очолює світовий рейтинг країн. Тобто, для того, щоб показати чудові результати, необхідно ввести ще багато змін, які вплинуть на результати лиш позитивним чином та через пару років Україна зможе піднятися на високий рівень продажу та співпраці з різними країнами світу.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Мальський М. З. Теорія міжнародних відносин: підручник / М.З. Мальський, М.М. Мацях. – 3Уте вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 461 с.
2. Курків М.В. Контроль та захист економічної безпеки діяльності підприємств: навч. посібник / М.В. Куркін, В.Д. Понікаров, Д.В. Назаренко. – Харків: Харківський національний економічний університет, 2010. – 297 с.
3. Мочерний С.В. Політична економія: навч. посібник / С.В. Мочерний. – К.: ЗнанняУПрес, 2002р. – 687 с.
4. Петро Порошенко Зовнішня політика України: проблеми та перспективи <http://www.razumkov.org.ua/ukr/journal.php?y=2010&cat=152>.
5. Колінець Л. Аналіз стимулювання експорту в Україні та шляхи його покращення [Інтернет джерело]: <http://kolinets.pp.net.ua/publ/1U1U0U3>
6. Анатолій Зленко. Переосмислюючи зовнішню політику України: важкий шлях до досягнення консенсусу [Інтернет джерело]. – Режим доступу:
<http://www.ukraineUnato.gov.ua/nato/ua/publication/content/43616.htm>
7. <http://kolinets.pp.net.ua/publ/1U1U0U3>
8. Можливості комерційного співробітництва з системою ООН [Інтернет джерело]. – <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/25648.htm>.
9. Тарасюк Б. Привітавши українську "стабільність", ЄС переступив через власні цінності [Інтернет джерело]. – Режим доступу:
http://www.ieac.org.ua/index.php?id=5&ch_id=22&ar_id=5857&as=0#ar5857
10. Інтернет джерело - <http://uspishnaukraina.com.ua/strategy/60/273.html>
11. Інтернет джерело - <http://udau.edu.ua/library.php?pid=865>
12. Інтернет джерело -
http://www.niss.gov.ua/public/File/2011_nauk_an_rozroku/svitivi_econom_tende nsii_2010.pdf.

13. Бердникова Т. Б. Рынок ценных бумаг и биржевое дело: Учебное пособие. М, 2014., стр.21-25
14. Лауфер М. Глобализация финансовых рынков.// «Финансы и Кредит» 2014. № 6., стр.34-36.
15. Петров М., Лютый Ю. Организация денежных расчетов по сделкам с ценными бумагами: проблемы и решения // Деньги и кредит. 2013. № 11.,стр.19-23
16. Сребник Б. В. Рынок ценных бумаг: учебное пособие /. М. : КНОРУС, 2012. — 288 с.
17. Ивасенко А. Г., Никонова Я. И., Павленко В. А. Рынок ценных бумаг: Инструменты и механизмы функционирования: учебное пособие. Киев, 2018. стр. 46-51
18. Крючков А. Мешок из кожи // Банковская газета. 2013. № 22,стр.15-18
19. Стахович Л. В., Шахназарян Г.Э. Мировой опыт привлечения сбережения населения в государственные ценные бумаги // Финансы и кредит - 2014. - №17(185),стр.8-13.
20. Буркин А. И., Рынок еврооблигаций //Финансы и кредит - 2013. - №3(171),стр.40-45.
21. Офіційний сайт World Trade Statistical Review 2019. [Інтернет джерело]: <https://www.wto.org/>(дата звернення 10.06.2020).
22. Балаева О.Н. Сфера услуг в мировой экономике: тенденции развития / О.Н. Балаева, М.Д. Предводителява. МЭ и МО. 2015. № 3. С. 23-28.
23. Международный рынок услуг: учебник / под ред. В.А. Черненко. СПб.: Нестор-История, 2017. 212 с.
24. Агафонова Л.Г., Агафонова О.Є. Туризм, готельний та ресторанний бізнес: Ціноутворення, конкуренція, державне регулювання / Навч. посібник. К. Знання України, 2002. 358 с.
25. Голубков Є. П. Маркетинг. Словник-довідник / Є.П. Голубков. М. Справа, 2001. 440 с.

26. Киреев А.П. Международная экономика. В 2-х ч. - Ч. I. Международная микроэкономика: движение товаров и факторов производства. Учебное пособие для вузов. М. Международные отношения. 1997. 416 с.
27. Антонюк К.В. визначальні фактори розвитку сучасної міжнародної торгівлі послугами / Глобальні та національні проблеми економіки. Випуск 6. 2015. С.46-51 URL: <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/11.pdf> (дата звернення 12.06.2020).
28. Егоров И. Ю. “Инновационная Украина – 2020”: Основные положения национального доклада. Экономика Украины. 2015.
29. Інтернет джерело http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/ekukrr_2015_9_2.pdf (дата звернення 16.06.2020).
30. Структурні зміни у світовій торгівлі як чинник розвитку внутрішнього ринку України : колективна монографія / за ред. д-ра екон. наук, чл.-кор. НААН України Т.О.Осташко ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». К., 2019. 350 с.
31. Інтернет джерело. URL: <http://ief.org.ua/docs/mg/310.pdf> (дата звернення 16.06.2020). 10. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Статистична інформація.
32. Інтернет джерело. URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення 10.06.2020)

ДОДАТКИ

ДОДАТОК

АНОТАЦІЯ

Марченко К.В. Місце України на світовому ринку товарів. – Кваліфікаційна бакалаврська робота. Сумський державний університет, Суми, 2021.

Кваліфікаційна бакалаврська робота присвячена дослідженню місця українських товарів та продукції на світовому ринку. Було проведено аналіз міжнародних експортних та імпорتنих відносин української держави з державами світу.

Ключові слова: держава, національний, експорт, імпорт, економіка, розвиток, товар, світових ринок, продаж, купівля, перспектива, продукція.

SUMMARY

Marchenko K.V. Ukraine's place in the world market of goods. - Qualifying bachelor's thesis. Sumy State University, Sumy, 2021.

Qualifying bachelor's thesis devoted to the study of the place of Ukrainian goods and products on the world market. An analysis of the international export and import relations of the Ukrainian state with the countries of the world was carried out.

Key words: state, national, export, import, economy, development, commodity, world market, sale, purchase, economy, perspective, production.

